Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 27ης Νοεμβρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Δικαιώματα άμυνας – Κανονισμός (ΕΚ) 805/2004 – Ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις – Άρθρο 20 – Διαδικασία εκτέλεσης – Αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κράτους μέλους εκτέλεσης – Άρθρα 21 και 23 – Λόγοι απόρριψης, αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης – Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007 – Επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων – Άρθρο 8 – Άρνηση παραλαβής της πράξεως – Έλλειψη μετάφρασης είτε σε γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί είτε στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή, κατά περίπτωση, σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση ή η κοινοποίηση της πράξεως – Παράλειψη επισυνάψεως του τυποποιημένου εντύπου του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 – Συνέπειες – Εκτίμηση από τα δικαστήρια του κράτους μέλους προέλευσης»

Στην υπόθεση C-643/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Supremo Tribunal de Justiça (Ανώτατο Δικαστήριο, Πορτογαλία) με απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Σεπτεμβρίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Manuel Costa Filhos, Lda.

κατά

OÜ Wine Port of Paldiski,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους O. Spineanu-Matei (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, S. Rodin, και N. Fenger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η ΟΫ Wine Port of Paldiski, εκπροσωπούμενη από τους M. A. Brogueira και P. Moreira, advogados,

– η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις P. Barros da Costa, S. Duarte Afonso και M.-J. Ramos,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους S. Noë και B. Rechena,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις (ΕΕ 2004, L 143, σ. 15), και του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου (ΕΕ 2007, L 324, σ. 79), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 517/2013 του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013 (ΕΕ 2013, L 158, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 1393/2007).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της εταιρίας Manuel Costa les Filhos, Lda (στο εξής: Manuel Costa), με έδρα τη Vizela (Πορτογαλία), και, αφετέρου, της εταιρίας ΟΫ Wine Port of Paldiski (στο εξής: Wine Port), με έδρα το Τάλιν (Εσθονία), σχετικά με την εκτέλεση στην Πορτογαλία αποφάσεως που εκδόθηκε και πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στην Εσθονία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 805/2004

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 8, 10 έως 12, 14, 18 και 21 του κανονισμού 805/2004 έχουν ως εξής:

«(8) Στα συμπεράσματά του του Τάμπερε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκρινε ότι η δυνατότητα εκτέλεσης σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση, θα πρέπει να επιταχυνθεί και να απλουστευθεί με την αποφυγή λήψης ενδιάμεσων μέτρων που πρέπει να προηγηθούν της εκτέλεσης στο κράτος μέλος όπου αυτή ζητείται. Απόφαση

η οποία έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος από το δικαστήριο προέλευσης, θα πρέπει, για τους σκοπούς της εκτέλεσης, να θεωρείται ως εκδοθείσα στο κράτος μέλος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση. […]

[…]

(10) Όταν δικαστήριο κράτους μέλους εκδίδει απόφαση επί μη αμφισβητούμενης αξιώσεως ερήμην του οφειλέτη, η κατάργηση των ελέγχων στο κράτος μέλος εκτέλεσης συνδέεται άρρηκτα και εξαρτάται από την ύπαρξη επαρκών εγγυήσεων όσον αφορά την τήρηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης.

(11) Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί στην προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και λαμβάνει υπόψη τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [στο εξής: Χάρτης]. Επιδιώκει ιδίως τη διασφάλιση της πλήρους τήρησης του δικαιώματος δίκαιης δίκης που αναγνωρίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

(12) Θα πρέπει να θεσπισθούν ελάχιστοι κανόνες για τη δίκη που οδηγεί στην απόφαση, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο οφειλέτης ενημερώνεται εγκαίρως για την κατ' αυτού αγωγή, για τις απαιτήσεις ενεργητικής νομιμοποίησης στη δίκη προκειμένου να αντικρούσει την αξίωση καθώς και για τις συνέπειες της ερημοδικίας του, έτσι ώστε να είναι σε θέση να προετοιμάσει έγκαιρα την υπεράσπισή του.

[…]

(14) Όλοι οι τρόποι επίδοσης ή κοινοποίησης που απαριθμούνται στα άρθρα 13 και 14 χαρακτηρίζονται είτε από πλήρη βεβαιότητα (άρθρο 13) είτε από πολύ μεγάλη πιθανότητα (άρθρο 14) ότι το επιδοθέν ή κοινοποιηθέν έγγραφο έφθασε στον παραλήπτη του. Στη δεύτερη περίπτωση, μια απόφαση θα πρέπει να πιστοποιείται ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος μόνον εάν το κράτος μέλος προέλευσης διαθέτει τον ενδεδειγμένο μηχανισμό που θα επιτρέψει στον οφειλέτη να ζητήσει την πλήρη επανεξέταση της απόφασης, υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 19, στις εξαιρετικές εκείνες περιπτώσεις όπου, παρά τη συμμόρφωση με το άρθρο 14, το έγγραφο δεν έφθασε στον παραλήπτη του.

[…]

(18) Η αμοιβαία εμπιστοσύνη προς την απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη δικαιολογεί την κρίση από δικαστήριο ενός κράτους μέλους ότι πληρούνται όλοι οι όροι για την πιστοποίηση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, που θα επιτρέψει την εκτέλεση μιας απόφασης σε όλα τα άλλα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται δικαστική επανεξέταση της ορθής εφαρμογής των ελάχιστων δικονομικών κανόνων στο κράτος μέλος όπου θα εκτελεσθεί η απόφαση.

[…]

(21) Όταν ένα έγγραφο πρέπει να αποσταλεί από ένα κράτος μέλος σε άλλο προκειμένου να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εκεί, θα πρέπει να εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, και ιδίως οι καθοριζόμενοι σε αυτόν κανόνες περί επίδοσης ή κοινοποίησης, και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και

κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις [(ΕΕ 2000, L 160, σ. 37),] και ιδίως το άρθρο 14 σε συνδυασμό με τις ανακοινώσεις των κρατών μελών βάσει του άρθρου 23.»

4 Το άρθρο 1 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί στη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, προκειμένου να εξασφαλίσει, με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων, την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, των δικαστικών συμβιβασμών και των δημόσιων εγγράφων σε όλα τα κράτη μέλη, χωρίς να πρέπει να ακολουθείται στο κράτος μέλος της εκτέλεσης ενδιάμεση διαδικασία πριν από την αναγνώριση και την εκτέλεση.»

5 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κατάργηση του exequatur», ορίζει τα εξής:

«Απόφαση η οποία έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στο κράτος μέλος προέλευσης, αναγνωρίζεται και εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να απαιτείται να κηρυχθεί εκτελεστή και χωρίς να είναι δυνατή η προσβολή της αναγνώρισής της.»

6 Το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διόρθωση ή ανάκληση του πιστοποιητικού ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Το πιστοποιητικό ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, κατόπιν αιτήσεως προς το δικαστήριο προέλευσης:

α) διορθώνεται όταν, λόγω τυπικού σφάλματος, υπάρχει απόκλιση μεταξύ της απόφασης και του πιστοποιητικού,

β) ανακαλείται, όταν χορηγήθηκε προφανώς εσφαλμένα με βάση τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

2. Για τη διόρθωση ή την ανάκληση του πιστοποιητικού ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.»

7 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επίδοση ή κοινοποίηση με αποδεικτικό παραλαβής εκ μέρους του οφειλέτη» και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ελάχιστοι κανόνες για τις μη αμφισβητούμενες αξιώσεις», ορίζει τα εξής:

«Το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή ισοδύναμο έγγραφο μπορεί να έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον οφειλέτη με έναν από τους εξής τρόπους:

α) με προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής, το οποίο περιλαμβάνει την ημερομηνία παραλαβής και υπογράφεται από τον οφειλέτη,

β) με προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση που βεβαιώνεται με έγγραφο το οποίο υπογράφεται από το αρμόδιο πρόσωπο που διενήργησε την επίδοση ή κοινοποίηση και το οποίο αναφέρει ότι ο οφειλέτης παρέλαβε το έγγραφο ή αρνήθηκε να το παραλάβει χωρίς νόμιμη αιτία, καθώς και την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης,

γ) με ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής, το οποίο περιλαμβάνει την ημερομηνία παραλαβής, υπογράφεται δε και επιστρέφεται από τον οφειλέτη,

δ) με επίδοση ή κοινοποίηση με ηλεκτρονικά μέσα, όπως τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής, το οποίο περιλαμβάνει την ημερομηνία παραλαβής, υπογράφεται δε και επιστρέφεται από τον οφειλέτη.»

8 Το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επίδοση ή κοινοποίηση χωρίς αποδεικτικό παραλαβής εκ μέρους του οφειλέτη», προβλέπει τα εξής:

«1. Η επίδοση ή κοινοποίηση στον οφειλέτη του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου καθώς και οποιασδήποτε κλήτευσης σε ακροαματική διαδικασία είναι δυνατόν να έχει διενεργηθεί και με έναν από τους εξής τρόπους:

α) προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση στην προσωπική διεύθυνση του οφειλέτη, σε πρόσωπα που συγκατοικούν με τον οφειλέτη ή εργάζονται εκεί,

β) στην περίπτωση αυτοαπασχολούμενου οφειλέτη ή νομικού προσώπου, προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση στον επαγγελματικό χώρο του οφειλέτη, σε πρόσωπα που απασχολούνται από τον οφειλέτη,

γ) κατάθεση του εγγράφου στο γραμματοκιβώτιο του οφειλέτη,

δ) κατάθεση του εγγράφου σε ταχυδρομικό γραφείο ή σε αρμόδια δημόσια αρχή και εναπόθεση γραπτής κοινοποίησης της εν λόγω κατάθεσης στο γραμματοκιβώτιο του οφειλέτη, εφόσον η γραπτή γνωστοποίηση διασαφηνίζει τον χαρακτήρα του εγγράφου ως δικαστικό έγγραφο ή το έννομο αποτέλεσμα της γνωστοποίησης ως επέχουσας θέση επίδοσης ή κοινοποίησης και σηματοδοτεί την έναρξη του χρόνου των προθεσμιών,

ε) ταχυδρομική αποστολή χωρίς απόδειξη σύμφωνα με την παράγραφο 3, εφόσον ο οφειλέτης έχει τη διεύθυνσή του στο κράτος μέλος προέλευσης,

στ) ηλεκτρονικά μέσα που πιστοποιούνται από αυτόματη επιβεβαίωση παραλαβής, εφόσον ο οφειλέτης έχει δεχθεί ρητώς αυτή τη μέθοδο επίδοσης ή κοινοποίησης εκ των προτέρων.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, η επίδοση ή κοινοποίηση βάσει της παραγράφου 1 δεν γίνεται αποδεκτή, αν η διεύθυνση του οφειλέτη δεν είναι γνωστή με βεβαιότητα.

3. Η επίδοση ή κοινοποίηση βάσει της παραγράφου 1, στοιχεία α) έως δ), πιστοποιείται μέσω:

α) εγγράφου το οποίο υπογράφεται από το αρμόδιο πρόσωπο που διενήργησε την επίδοση ή κοινοποίηση και το οποίο αναφέρει:
   i) τον τρόπο επίδοσης ή κοινοποίησης που χρησιμοποιήθηκε, και
   ii) την ημερομηνία της επίδοσης ή κοινοποίησης, και
   iii) εάν το έγγραφο επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σε άλλο πρόσωπο και όχι στον οφειλέτη, το όνομα του προσώπου αυτού και τη σχέση του με τον οφειλέτη,

   ή

β) βεβαίωσης παραλαβής εκ μέρους του προσώπου στο οποίο έγινε η επίδοση ή κοινοποίηση, για τους σκοπούς της παραγράφου 1, στοιχεία α) και β).»

9 Το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Θεραπεία της μη συμμόρφωσης προς τους ελάχιστους κανόνες» και περιλαμβάνεται στο ως άνω κεφάλαιο III, ορίζει τα εξής:

«1. Εάν η διαδικασία στο κράτος μέλος προέλευσης δεν πληροί τις δικονομικές απαιτήσεις που ορίζονται στα άρθρα 13 έως 17, αυτή η μη συμμόρφωση θεραπεύεται και η απόφαση μπορεί να πιστοποιείται ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, εάν:

α) η απόφαση επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε στον οφειλέτη σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 13 ή 14, και

β) ο οφειλέτης είχε τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση, με αποτέλεσμα πλήρη επανεξέταση, και ενημερώθηκε δεόντως με την απόφαση ή μαζί με την απόφαση σχετικά με τις δικονομικές απαιτήσεις για την προσβολή της, συμπεριλαμβανομένων του ονόματος και της διεύθυνσης του οργάνου ενώπιον του οποίου πρέπει να ασκηθεί το ένδικο μέσο προσβολής και, κατά περίπτωση, της προθεσμίας, και

γ) ο οφειλέτης δεν προσέβαλε την απόφαση σύμφωνα με τις σχετικές δικονομικές απαιτήσεις.

2. Εάν η διαδικασία στο κράτος μέλος προέλευσης δεν πληροί τις δικονομικές απαιτήσεις που ορίζονται στα άρθρα 13 και 14, αυτή η μη συμμόρφωση θεραπεύεται, εάν αποδειχθεί από τη συμπεριφορά του οφειλέτη, κατά τη διάρκεια διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου, ότι είχε προσωπικά παραλάβει το προς επίδοση ή κοινοποίηση έγγραφο εντός της αναγκαίας για την προετοιμασία της υπεράσπισής του προθεσμίας.»

10 Το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαδικασία εκτέλεσης», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, οι διαδικασίες εκτέλεσης διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

Η απόφαση που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος εκτελείται υπό τους ιδίους όρους με την απόφαση που εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης.»

11 Το άρθρο 21 του κανονισμού 805/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απόρριψη της εκτέλεσης», προβλέπει τα εξής:

«1. Η εκτέλεση απορρίπτεται, κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη, από το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης, εάν η απόφαση που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος είναι ασυμβίβαστη με προγενέστερη απόφαση που εκδόθηκε σε κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, εφόσον:

α) η προγενέστερη απόφαση έχει την ίδια βάση και εκδόθηκε μεταξύ των ιδίων διαδίκων, και

β) η προγενέστερη απόφαση εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης ή πληροί τους αναγκαίους όρους για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος εκτέλεσης, και

γ) το ασυμβίβαστο δεν προβλήθηκε και δεν μπορούσε να έχει προβληθεί δι' ενστάσεως σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου στο κράτος μέλος προέλευσης.

2. Σε καμία περίπτωση, η απόφαση ή το πιστοποιητικό ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου δεν μπορεί να επανεξετασθεί επί της ουσίας στο κράτος μέλος εκτέλεσης.»

12 Το άρθρο 23 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αναστολή ή περιορισμός της εκτέλεσης», ορίζει τα εξής:

«Εάν ο οφειλέτης:

– ασκήσει ένδικο μέσο κατ' αποφάσεως, που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, συμπεριλαμβανομένης της αίτησης επανεξέτασης κατά την έννοια του άρθρου 19, ή

– έχει ζητήσει τη διόρθωση ή την ανάκληση του πιστοποιητικού ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου σύμφωνα με το άρθρο 10,

το αρμόδιο δικαστήριο ή αρχή στο κράτος μέλος εκτέλεσης μπορεί, κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη:

α) να περιορίζει τη διαδικασία εκτέλεσης σε συντηρητικά μέτρα, ή

β) να εξαρτά την εκτέλεση από την παροχή της εγγύησης που αυτό καθορίζει, ή

γ) σε έκτακτες περιστάσεις να αναστέλλει τη διαδικασία εκτέλεσης.»

13 Το άρθρο 28 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σχέση με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000», ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000.»

Ο κανονισμός 1393/2007

14 Ο κανονισμός 1393/2007 καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/1784 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2020, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») (ΕΕ 2020, L 405, σ. 40), με ισχύ από την 1η Ιουλίου 2022. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 1393/2007.

15 Το άρθρο 8 του κανονισμού 1393/2007, το οποίο έφερε τον τίτλο «Άρνηση παραλαβής της πράξης», όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον παραλήπτη, μέσω της έντυπης βεβαίωσης που εμφαίνεται στο παράρτημα ΙΙ, ότι μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή κατά τη χρονική στιγμή της επίδοσης ή κοινοποίησης ή μπορεί να επιστρέψει την πράξη στην υπηρεσία παραλαβής εντός μιας εβδομάδας, εφόσον η πράξη που επιδίδεται ή κοινοποιείται δεν έχει συνταχθεί ή δεν συνοδεύεται από μετάφραση σε μία από τις ακόλουθες γλώσσες:

α) σε γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, ή

β) στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εάν αυτό το κράτος έχει περισσότερες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση ή κοινοποίηση.»

16 Το τυποποιημένο έντυπο, με τίτλο «Ενημέρωση του παραλήπτη για το δικαίωμά του να αρνηθεί την παραλαβή της πράξης», το οποίο εμφαίνεται στο παράρτημα II του ίδιου κανονισμού, περιλαμβάνει την ακόλουθη μνεία η οποία απευθύνεται στον παραλήπτη της πράξης:

«Έχετε δικαίωμα να αρνηθείτε την παραλαβή της πράξης εφόσον δεν είναι συνταγμένη ή δεν συνοδεύεται από μετάφραση σε γλώσσα την οποία κατανοείτε ή στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου επίδοσης ή κοινοποίησης.

Εάν επιθυμείτε να ασκήσετε αυτό το δικαίωμα, πρέπει είτε να δηλώσετε την άρνηση παραλαβής κατά τη χρονική στιγμή της επίδοσης ή κοινοποίησης απευθείας στο πρόσωπο που επιδίδει ή κοινοποιεί την πράξη, είτε να την επιστρέψετε εντός μιας εβδομάδας στη διεύθυνση που αναφέρεται κατωτέρω, δηλώνοντας ότι αρνείστε την παραλαβή της.»

Το πορτογαλικό δίκαιο

17 Το άρθρο 191, παράγραφος 1, του Código de Processo Civil (κώδικα πολιτικής δικονομίας, στο εξής: ΚΠολΔ) ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 188, η επίδοση ή κοινοποίηση είναι άκυρη όταν δεν έχουν τηρηθεί οι τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος.»

18 Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, το άρθρο 696 του ΚΠολΔ προβλέπει τα εξής:

«Κατά της τελεσίδικης αποφάσεως μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο αποκλειστικά και μόνον εφόσον:

[…]

e) σε περίπτωση ερημοδικίας, λόγω μη συμμετοχής στη διαδικασία καθ' οιονδήποτε τρόπο του εναγομένου, αποδεικνύεται ότι:
   i) ο τελευταίος δεν κλητεύθηκε καθόλου ή κλητεύθηκε δυνάμει άκυρης κλητεύσεως·
   ii) ο εναγόμενος δεν έλαβε γνώση της κλητεύσεως λόγω περιστάσεων για τις οποίες δεν είχε ευθύνη·
   iii) ο εναγόμενος δεν μπόρεσε να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως για λόγους ανωτέρας βίας·

[…]».

19 Το άρθρο 729 του ΚΠολΔ προβλέπει τα εξής:

«Εάν η εκτέλεση βασίζεται σε απόφαση, η ανακοπή μπορεί να βασισθεί μόνο σε κάποιον από τους ακόλουθους λόγους:

[…]

d) Μη συμμετοχή του εναγομένου στη διαδικασία επί της ουσίας, όταν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 696, στοιχείο e, του κώδικα πολιτικής δικονομίας.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Η Wine Port κίνησε διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης στην Πορτογαλία κατά της Manuel Costa βάσει αποφάσεως εκδοθείσας στις 12 Απριλίου 2022 από το Harju Maakohtu Tallinna kohtumaja (πρωτοδικείο Harju, με έδρα το Τάλιν, Εσθονία) η οποία πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος δυνάμει του κανονισμού 805/2004 και με την οποία η Manuel Costa υποχρεώθηκε να καταβάλει στη Wine Port αποζημίωση ύψους 38 732,84 ευρώ, καθώς και δικαστικά έξοδα ύψους 2 418,97 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας.

21 Η Manuel Costa άσκησε ανακοπή κατά της εκτελέσεως για τον λόγο ότι ουδέποτε της είχε επιδοθεί ή κοινοποιηθεί έγγραφο σχετικά με τη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση και ότι έλαβε γνώση της εν λόγω αποφάσεως μόλις κατά τον χρόνο εκτελέσεώς της, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ασκήσει ένδικο μέσο κατά αυτής.

22 Η Wine Port αμφισβήτησε τον ανωτέρω ισχυρισμό υποστηρίζοντας ότι το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο καθώς και ο κατάλογος των δικαστικών εξόδων και δαπανών επιδόθηκαν νομοτύπως στη Manuel Costa, στην έδρα της, και ότι ο νόμιμος εκπρόσωπός της είχε θέσει, κάθε φορά, ημερομηνία και υπογραφή επί των αντίστοιχων αποδεικτικών παραλαβής, χωρίς η εν λόγω εταιρία να αμφισβητήσει την ύπαρξη, το κύρος ή το απαιτητό της αξίωσης.

23 Ειδικότερα, μετά την επίδοση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, το εσθονικό δικαστήριο κάλεσε τη Manuel Costa να προβάλει τις ενδεχόμενες αντιρρήσεις της εντός προθεσμίας 28 ημερών από την απόδειξη παραλαβής του εν λόγω εγγράφου, το οποίο έφερε ημερομηνία 21 Ιανουαρίου 2022 και την υπογραφή του νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας.

24 Στις 24 Μαρτίου 2022 το ως άνω δικαστήριο προέβη επίσης σε επίδοση προς τη Manuel Costa καταλόγου των δικαστικών εξόδων και δαπανών, ενημερώνοντάς την ότι είχε προθεσμία πέντε ημερών για να υποβάλει παρατηρήσεις ή ενστάσεις. Η εν λόγω επίδοση παρελήφθη επίσης στην έδρα της εταιρίας, χωρίς η εταιρία να λάβει θέση ως προς τούτο.

25 Στις 22 Ιουνίου 2022 η εταιρία ενημερώθηκε, με συστημένη επιστολή, ότι η απόφαση της 12ης Απριλίου 2022 συνιστούσε εκτελεστό τίτλο.

26 Όλα τα έγγραφα που επιδόθηκαν κατά τα ανωτέρω είχαν συνταχθεί στην εσθονική γλώσσα και δεν συνοδεύονταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007.

27 Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, το πρωτοβάθμιο πορτογαλικό δικαστήριο έκανε δεκτή την ανακοπή που άσκησε η Manuel Costa και διέταξε την αναστολή της εκτέλεσης, κρίνοντας ότι η επίδοση στην εταιρία για τους σκοπούς της διαδικασίας επί της ουσίας στην Εσθονία ήταν άκυρη, κατά την έννοια του άρθρου 191, παράγραφος 1, του ΚΠολΔ. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι η επίδοση δεν πληρούσε τις απαιτήσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007, στο μέτρο που οι επιδοθείσες στην εν λόγω εταιρία πράξεις δεν είχαν

συνταχθεί στην πορτογαλική γλώσσα ούτε συνοδεύονταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, κατά τρόπον ώστε η εταιρία να μπορεί να ενημερωθεί για το δικαίωμά της να αρνηθεί την παραλαβή των εν λόγω πράξεων.

28 Η Wine Port άσκησε έφεση κατά της πρωτόδικης αποφάσεως ενώπιον του Tribunal da Relação do Porto (εφετείου Πόρτο, Πορτογαλία), το οποίο, με απόφαση της 11ης Απριλίου 2024, την έκανε δεκτή και διέταξε τη συνέχιση της διαδικασίας εκτέλεσης. Συναφώς, το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και ειδικότερα από τις αποφάσεις της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603), και της 2ας Μαρτίου 2017, Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157), καθώς και από τη διάταξη της 5ης Μαΐου 2022, ING Luxembourg (C-346/21, EU:C:2022:368), προκύπτει ότι η παράλειψη αποστολής, συγχρόνως με την επίδοση διά συστημένης επιστολής επί αποδείξει παραλαβής, του τυποποιημένου εντύπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 δεν συνεπάγεται την ακυρότητα της εν λόγω επιδόσεως.

29 Η Manuel Costa άσκησε αναίρεση κατά της εκδοθείσας κατ’ έφεση αποφάσεως ενώπιον του Supremo Tribunal de Justiça (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πορτογαλία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο.

30 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η παράλειψη επισυνάψεως του τυποποιημένου εντύπου του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 δεν μπορεί να επιφέρει την ακυρότητα της επιδόσεως, αλλά γεννά απλώς υποχρέωση θεραπείας της παραλείψεως. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι ως άνω αποφάσεις, η έλλειψη του εν λόγω εντύπου διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επί της ουσίας, σε ένα στάδιο κατά το οποίο ήταν ακόμη δυνατή η θεραπεία της παραλείψεως, διά της κοινοποιήσεως στον ενδιαφερόμενο του εν λόγω εντύπου. Αντιθέτως, εν προκειμένω, η απουσία του εν λόγω εντύπου προβλήθηκε μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επί της ουσίας, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον δυνατή η θεραπεία της παραλείψεως.

31 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, σε μια τέτοια περίπτωση, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007 αντιτίθεται, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων που απορρέουν από τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη και στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, στη διαπίστωση της ακυρότητας της επιδόσεως που πραγματοποιήθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής με την αιτιολογία ότι η επίδοση δεν συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού.

32 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004, επισημαίνοντας συναφώς ότι από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι η απόφαση που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με την απόφαση που εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

33 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, στην εθνική νομολογία, η διάταξη αυτή έχει ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στο πλαίσιο εκτέλεσης στηριζόμενης σε ευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο, ο καθού η εκτέλεση δύναται να προβάλει κατά της εκτέλεσης τους ίδιους λόγους με εκείνους τους οποίους δύναται να προβάλει κατά της εκτέλεσης που στηρίζεται σε απόφαση εκδοθείσα στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Το άρθρο 729, στοιχείο d, του ΚΠολΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 696, στοιχείο

e, του εν λόγω κώδικα, παρέχει στον καθού η εκτέλεση τη δυνατότητα ασκήσεως ανακοπής κατά της εκτέλεσης για τον λόγο ότι αυτός δεν μετέσχε στη διαδικασία επί της ουσίας και ότι η επίδοση που πραγματοποιήθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής ήταν άκυρη, διότι δεν συνοδευόταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007.

34 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ως άνω ερμηνεία συνάδει με τον σκοπό του άρθρου 1 του κανονισμού 805/2004 και με τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την επίδοση, όπως ορίζονται στα άρθρα 13 και 14 του εν λόγω κανονισμού, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 14 αυτού, τις οποίες πρέπει να πληροί η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος.

35 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supremo Tribunal de Justiça (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Σε περίπτωση που, από δικονομικής απόψεως, δεν είναι δυνατή η θεραπεία της παραλείψεως αποστολής του τυποποιημένου εντύπου του παραρτήματος ΙΙ του [κανονισμού 1393/2007], για τον λόγο ότι η διεξαχθείσα ένδικη διαδικασία έχει ήδη οδηγήσει στην έκδοση τελεσίδικης καταψηφιστικής αποφάσεως, και λαμβανομένου υπόψη του δικαιώματος άμυνας του παραλήπτη του εν λόγω εγγράφου σύμφωνα με τις απαιτήσεις της δίκαιης δίκης, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του [Χάρτη] και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, αντιβαίνει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού σε εθνική νομοθεσία που κηρύσσει άκυρη την κοινοποίηση με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής, όταν αυτή δεν συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού;

2) Έχει το άρθρο 20, παράγραφος 1, του [κανονισμού 805/2004], το οποίο ορίζει ότι “η απόφαση που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με την απόφαση που εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης”, την έννοια ότι ο καθού η εκτέλεση μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της εκτέλεσης που διενεργείται βάσει ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για τους ίδιους λόγους που θα μπορούσε να επικαλεσθεί σε περίπτωση εκτέλεσης βάσει αποφάσεως εκδιδόμενης στο κράτος μέλος εκτέλεσης, ισχυριζόμενος ιδίως ότι δεν συμμετείχε στη διεξαγωγή της δίκης και ότι η κοινοποίηση σε αυτόν με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής ήταν άκυρη, διότι δεν συνοδευόταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007;

3) Λαμβάνοντας υπόψη τους σκοπούς που οδήγησαν στη θέσπιση του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου (άρθρο 1 του κανονισμού 805/2004) και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την επίδοση που πρέπει να πληροί η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση που πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος (άρθρα 13 και 14 του εν λόγω κανονισμού), οι οποίες, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού, χαρακτηρίζονται είτε από πλήρη βεβαιότητα (άρθρο 13) είτε από πολύ μεγάλη πιθανότητα (άρθρο 14) ότι το επιδοθέν έγγραφο έχει φτάσει στον παραλήπτη του, αντιτίθεται ο κανονισμός 805/2004 σε εθνική ρύθμιση, όπως αυτή που προβλέπεται στο άρθρο 729, στοιχείο d, του [ΚΠολΔ], σε συνδυασμό με το άρθρο 696, στοιχείο e, σημείο i, [του εν λόγω κώδικα], βάσει της οποίας ο καθού η εκτέλεση διάδικος μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της εκτέλεσης προβάλλοντας ότι δεν συμμετείχε στη διαδικασία επί της ουσίας και ότι η

κοινοποίηση σε αυτόν με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής ήταν άκυρη, για τον λόγο ότι δεν συνοδευόταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

36 Με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν πρώτα και από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση του κράτους μέλους εκτέλεσης βάσει της οποίας ο καθού η εκτέλεση δύναται, στο πλαίσιο της εκτέλεσης δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε και πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στο κράτος μέλος προέλευσης, να αντιταχθεί στην εκτέλεση για τον λόγο ότι, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που οδήγησε στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο του επιδόθηκε ή του κοινοποιήθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής, χωρίς να έχει συνταχθεί ή να συνοδεύεται από μετάφραση είτε σε γλώσσα την οποία κατανοεί ο εν λόγω διάδικος είτε στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή, κατά περίπτωση, σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί το έγγραφο αυτό και χωρίς να συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007, διά του οποίου ο εν λόγω διάδικος μπορεί να ενημερωθεί σχετικά με το δικαίωμά του να αρνηθεί την παραλαβή της προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεως.

37 Όσον αφορά την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με την πράξη της οποίας αποτελεί μέρος (αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, σκέψη 12, και της 7ης Ιουλίου 2022, LKW WALTER, C-7/21, EU:C:2022:527, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

38 Πρώτον, το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004, όπως προκύπτει από το γράμμα του, ορίζει ότι, με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου IV του εν λόγω κανονισμού, στο οποίο περιλαμβάνονται τα άρθρα του 21 και 23, τα οποία προβλέπουν τους λόγους άρνησης, αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, η απόφαση αυτή εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με την απόφαση που εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

39 Από το γράμμα των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι η διαδικασία εκτέλεσης διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης και ότι τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους δύνανται να αρνηθούν, να αναστείλουν ή να περιορίσουν, για τους λόγους που προβλέπει ο ως άνω κανονισμός, την εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος.

40 Δεύτερον, παρατηρείται ότι, σύμφωνα με τη γενική οικονομία του εν λόγω κανονισμού, η κατάργηση του exequatur, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5, στηρίζεται σε σαφή κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ, αφενός, των δικαστηρίων και αρχών του κράτους μέλους προέλευσης και, αφετέρου, των δικαστηρίων και αρχών του κράτους μέλους εκτέλεσης, η οποία συνοδεύεται από απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται τόσο στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδηγεί στην έκδοση

αποφάσεως επί μη αμφισβητούμενης αξιώσεως όσο και κατά την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής. Αυτή η κατανομή αρμοδιοτήτων συνιστά απόρροια του ότι η απαίτηση και ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος που τη διαπιστώνει ρυθμίζονται βάσει του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης, ενώ η διαδικασία εκτέλεσης διέπεται, σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης (πρβλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey, C-393/21, EU:C:2023:104, σκέψη 38).

41 Ως εκ τούτου, στο κράτος μέλος προέλευσης η πιστοποίηση αποφάσεως που αφορά μη αμφισβητούμενη αξίωση ως ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου εξαρτάται από τη συμμόρφωση προς τους ελάχιστους κανόνες του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού 805/2004. Συναφώς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 του ως άνω κανονισμού, η μη συμμόρφωση προς τους εν λόγω κανόνες μπορεί να θεραπευθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων ή αρχών του εν λόγω κράτους (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey, C-393/21, EU:C:2023:104, σκέψη 39).

42 Οι ελάχιστοι αυτοί κανόνες αποτελούν έκφραση της βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης να μεριμνήσει ώστε οι διαδικασίες εκδόσεως των αποφάσεων σχετικά με μη αμφισβητούμενες αξιώσεις να παρέχουν επαρκή εχέγγυα σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας στο κράτος μέλος προέλευσης, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της απουσίας ελέγχου ως προς το σημείο αυτό στο κράτος μέλος εκτέλεσης (απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2018, Collect Inkasso κ.λπ., C-289/17, EU:C:2018:133, σκέψη 36), και έχουν ως σκοπό, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 12 του εν λόγω κανονισμού, να διασφαλίσουν ότι ο οφειλέτης θα έχει έγκαιρη ενημέρωση, κατά τρόπον ώστε να μπορεί να προετοιμάσει την άμυνά του όσον αφορά την αγωγή που έχει ασκηθεί εναντίον του, τις προϋποθέσεις ενεργού συμμετοχής του στη δίκη με σκοπό την αντίκρουση της προβαλλόμενης αξιώσεως και τις συνέπειες της μη συμμετοχής του στη δίκη.

43 Όσον αφορά την ενημέρωση αυτή, από το άρθρο 28 του κανονισμού 805/2004, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 21 του κανονισμού, προκύπτει ότι, όταν μια πράξη πρέπει να διαβιβαστεί από ένα κράτος μέλος σε άλλο, ο εν λόγω κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή του κανονισμού 1348/2000 ο οποίος προηγήθηκε του κανονισμού 1393/2007. Επομένως, η επίδοση ή η κοινοποίηση της πράξεως πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007 και, κατά συνέπεια, να συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, προκειμένου ο παραλήπτης να ενημερωθεί για το δικαίωμά του να αρνηθεί την παραλαβή της προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεως, όταν αυτή δεν έχει συνταχθεί ή δεν συνοδεύεται από μετάφραση σε γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί ή στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, κατά περίπτωση, σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί η πράξη αυτή.

44 Επομένως, πρέπει να διασφαλίζεται όχι μόνον ότι ο οφειλέτης ενημερώνεται δεόντως για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της αγωγής που έχει ασκηθεί εναντίον του στην αλλοδαπή και ότι είναι σε θέση να γνωρίζει και να κατανοεί, πραγματικά και πλήρως, τη σημασία και την έννοια της εν λόγω αγωγής, αλλά και ότι παρέχεται η δυνατότητα άσκησης κατάλληλου ενδίκου μέσου στο κράτος μέλος προέλευσης.

45 Επομένως, αν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί συνοδευόμενο από το εν λόγω έντυπο και η παράλειψη δεν έχει θεραπευθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο κράτος μέλος προέλευσης, η απόφαση που εκδίδεται στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας δεν μπορεί να πληροί τους ελάχιστους κανόνες του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού 805/2004 και δεν μπορεί να πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος.

46 Κατά συνέπεια, πιστοποιητικό το οποίο εκδόθηκε υπό τις συνθήκες αυτές θα θεωρηθεί ότι χορηγήθηκε προφανώς εσφαλμένα, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 805/2004, οπότε θα πρέπει, κατόπιν αιτήσεως, να ανακληθεί από το δικαστήριο προέλευσης.

47 Όσον αφορά τα αρμόδια δικαστήρια ή τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εκτέλεσης, αυτά έχουν την εξουσία, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας που τους παρέχει το άρθρο 20 του κανονισμού 805/2004, να εξετάζουν κατά πόσον συντρέχουν στοιχεία που δικαιολογούν την άρνηση εκτέλεσης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού, ή τον περιορισμό ή την αναστολή της εκτέλεσης, σύμφωνα με το άρθρο 23 του εν λόγω κανονισμού (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey, C-393/21, EU:C:2023:104, σκέψη 40).

48 Επομένως, ο καθού η εκτέλεση μπορεί να αντιταχθεί στην εκτέλεση στο κράτος μέλος εκτέλεσης μόνον για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 21 του κανονισμού 805/2004, σχετικά με την ύπαρξη ασυμβίβαστων αποφάσεων, και στο άρθρο 23 του εν λόγω κανονισμού, σχετικά με την αναστολή ή τον περιορισμό της εκτέλεσης, στο πλαίσιο διαδικασίας που έχει κινηθεί στο κράτος μέλος προέλευσης.

49 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 23, στοιχείο γ′, του κανονισμού 805/2004, εάν ο οφειλέτης έχει ασκήσει ένδικο μέσο κατ' αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, συμπεριλαμβανομένης της αίτησης επανεξέτασης κατά την έννοια του άρθρου 19 του εν λόγω κανονισμού, ή έχει ζητήσει τη διόρθωση ή την ανάκληση του πιστοποιητικού ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου σύμφωνα με το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού, το αρμόδιο δικαστήριο ή αρχή του κράτους μέλους εκτέλεσης μπορεί, κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη, σε έκτακτες περιστάσεις να αναστέλλει τη διαδικασία εκτέλεσης.

50 Οι εν λόγω δυνατότητες ασκήσεως ενδίκου μέσου, αίτησης ανάκλησης ή αίτησης επανεξέτασης στο κράτος μέλος προέλευσης διασφαλίζουν ότι η κατάργηση των ελέγχων στο κράτος μέλος εκτέλεσης, η οποία προβλέπεται στον ίδιο κανονισμό, δεν θα πραγματοποιηθεί χωρίς να διασφαλίζεται η εφαρμογή των εγγυήσεων που αφορούν τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας.

51 Εν προκειμένω, η περίσταση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, ότι ο καθού η εκτέλεση δεν μετέσχε στη διαδικασία επί της ουσίας στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση που πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος και ότι η πράξη η οποία έπρεπε να επιδοθεί και η οποία του επιδόθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας δεν συνοδευόταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 δεν εμπίπτει στους λόγους που διαλαμβάνονται στα άρθρα 21 και 23 του εν λόγω κανονισμού.

52 Μια τέτοια περίσταση αφορά τη διαδικασία στο κράτος μέλος προέλευσης καθώς και την πιστοποίηση της εκδοθείσας στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής αποφάσεως ως ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, οπότε τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να υποβληθούν στην κρίση των δικαστηρίων ή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους εκτέλεσης (πρβλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey, C-393/21, EU:C:2023:104, σκέψη 41).

53 Τρίτον, επισημαίνεται ότι η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004, η οποία προκύπτει από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, ανταποκρίνεται στον σκοπό του ως άνω κανονισμού, ο οποίος, όπως προκύπτει από τα άρθρα του 1 και 5, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις του 8, 10, 11 και 18, έγκειται, τηρουμένης της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη, στην

οποία στηρίζεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ, αφενός, των δικαστηρίων και των αρχών του κράτους μέλους προέλευσης και, αφετέρου, των δικαστηρίων και των αρχών του κράτους μέλους εκτέλεσης, στο να διασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία, μεταξύ άλλων, των αποφάσεων σχετικά με μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, καθώς και στο να επιταχύνει και να απλοποιήσει την εκτέλεσή τους, καταργώντας τη διαδικασία για την κήρυξη της εκτελεστότητας των αποφάσεων αυτών, διασφαλίζοντας παράλληλα τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας.

54 Εν προκειμένω, καμία αίτηση, όπως αίτηση ανάκλησης του πιστοποιητικού ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, δεν φαίνεται να έχει υποβληθεί μέχρι σήμερα στην Εσθονία. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου, δεν αμφισβητείται ότι η Manuel Costa αντιτίθεται στην εκτέλεση στην Πορτογαλία της δικαστικής αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στην Εσθονία για τον λόγο ότι, κατά τη διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο δεν της επιδόθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007, σε γλώσσα την οποία κατανοεί ο εν λόγω διάδικος ή στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης και δεν συνοδευόταν από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού αυτού, με το οποίο μπορούσε να ενημερωθεί για το δικαίωμά της να αρνηθεί να παραλάβει το προς επίδοση ή κοινοποίηση έγγραφο.

55 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει, ωστόσο, ότι ο ανωτέρω λόγος δεν εμπίπτει στους προβλεπόμενους στα άρθρα 21 και 23 του κανονισμού 805/2004 λόγους για τους οποίους είναι δυνατή η άρνηση, η αναστολή ή ο περιορισμός της εκτέλεσης δικαστικής αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος.

56 Αντιθέτως, παρατηρείται ότι ο λόγος αυτός αφορά το κύρος της πιστοποιήσεως της προς εκτέλεση αποφάσεως ως ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, το οποίο μπορεί να αμφισβητηθεί, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 41 και 52 της παρούσας αποφάσεως, μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους προέλευσης.

57 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 805/2004 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση του κράτους μέλους εκτέλεσης βάσει της οποίας ο καθού η εκτέλεση δύναται, στο πλαίσιο της εκτέλεσης δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε και πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στο κράτος μέλος προέλευσης, να αντιταχθεί στην εκτέλεση για τον λόγο ότι, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που οδήγησε στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο του επιδόθηκε ή του κοινοποιήθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής, χωρίς να έχει συνταχθεί ή να συνοδεύεται από μετάφραση είτε σε γλώσσα την οποία κατανοεί ο εν λόγω διάδικος είτε στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή, κατά περίπτωση, σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί το έγγραφο αυτό και χωρίς να συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007, διά του οποίου εντύπου ο εν λόγω διάδικος μπορεί να ενημερωθεί σχετικά με το δικαίωμά του να αρνηθεί την παραλαβή της προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεως.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

58 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας η επίδοση δικαστικής πράξεως που πραγματοποιείται με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής είναι άκυρη όταν η προς επίδοση πράξη έχει συνταχθεί σε

γλώσσα διαφορετική από τις προβλεπόμενες στην εν λόγω διάταξη και η πράξη δεν συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού, ακόμη και αν η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η δικαστική απόφαση που έχει επικυρωθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος έχει ολοκληρωθεί, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον δυνατή η θεραπεία της εν λόγω επίδοσης.

59 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο είναι δυνατή, μεταξύ άλλων, μόνον οσάκις προκύπτει προδήλως ότι η διάταξη του δικαίου της Ένωσης, την οποία καλείται να ερμηνεύσει το Δικαστήριο, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

60 Συναφώς, παρατηρείται ότι, όπως προκύπτει από την απάντηση που δόθηκε στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο, επιληφθέν ανακοπής κατά της εκτέλεσης δικαστικής αποφάσεως που έχει πιστοποιηθεί ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος δυνάμει του κανονισμού 805/2004, είναι αρμόδιο να εξακριβώσει αν οι λόγοι που προβάλλονται προς στήριξη της ανακοπής εμπίπτουν στους λόγους απόρριψης της εκτέλεσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 21 του εν λόγω κανονισμού, ή, κατά περίπτωση, στους λόγους αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 23 του εν λόγω κανονισμού.

61 Αντιθέτως, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 41 και 52 της παρούσας αποφάσεως, η πιστοποίηση αποφάσεως ως ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, συμπεριλαμβανομένης της εκτιμήσεως του κύρους της πιστοποιήσεως αυτής, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης που εξέδωσε την εν λόγω απόφαση, ενώπιον του οποίου μπορεί να υποβληθεί, προς τούτο, αίτηση ανακλήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 805/2004, πιστοποιητικού το οποίο χορηγήθηκε προφανώς εσφαλμένα.

62 Επομένως, το δικαστήριο προέλευσης, προκειμένου να εξακριβώσει αν το πιστοποιητικό ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου χορηγήθηκε προφανώς εσφαλμένα, θα πρέπει να εξετάσει αν η ένδικη διαδικασία στο κράτος μέλος προέλευσης, η οποία οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως που πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, πληρούσε τις απαιτήσεις των ελάχιστων κανόνων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού 805/2004 ή, κατά περίπτωση, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 18 του εν λόγω κανονισμού, οι οποίες καθιστούν δυνατή τη θεραπεία της μη συμμόρφωσης προς τους ελάχιστους κανόνες.

63 Κατά συνέπεια, η διαπίστωση ότι ένα πιστοποιητικό ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου χορηγήθηκε προφανώς εσφαλμένα, διότι το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο δεν επιδόθηκε νομότυπα λόγω παράλειψης επισυνάψεως του τυποποιημένου εντύπου του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 και λόγω του ότι το εν λόγω έγγραφο δεν είχε συνταχθεί σε μία από τις γλώσσες που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, εμπίπτει στο δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης και στην αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους αυτού.

64 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που η ως άνω διάταξη δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο, παρέλκει η απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

65 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις,

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε ρύθμιση του κράτους μέλους εκτέλεσης βάσει της οποίας ο καθού η εκτέλεση δύναται, στο πλαίσιο της εκτέλεσης δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε και πιστοποιήθηκε ως ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος στο κράτος μέλος προέλευσης, να αντιταχθεί στην εκτέλεση για τον λόγο ότι, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που οδήγησε στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο του επιδόθηκε ή του κοινοποιήθηκε με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής, χωρίς να έχει συνταχθεί ή να συνοδεύεται από μετάφραση είτε σε γλώσσα την οποία κατανοεί ο εν λόγω διάδικος είτε στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή, κατά περίπτωση, σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί το έγγραφο αυτό και χωρίς να συνοδεύεται από το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 517/2013 του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2013, διά του οποίου εντύπου ο εν λόγω διάδικος μπορεί να ενημερωθεί σχετικά με το δικαίωμά του να αρνηθεί την παραλαβή της προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεως.

(υπογραφές)